

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază.

Scrisori nefrancate se refuza.

DRAPELUL

APARE:
MARTI, JOI și SĂMBĂTĂ.

Prețul de abonament:
Pentru Monarhie: pe 1 lună 1 cor.,
pe 3 luni 2 cor., pe 6 luni 6 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE
se acordă conform tarifului.
Un număr singular 10 bani.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

Lugoj, 13/26 Septembrie 1905.

Opinia publică a țării încă nu s'a recules din emoțiile zilei de Sămbătă. Surprinderea a fost prea mare și prea năprasnică. Lumea se așteptă la un consiliu de Coroană, și când colo a eșit din toată treaba o audiență scurtă, ținută rigid după cea mai severă etichetă spaniolă.

Cei cinci șefi ai coaliției — căci în ultimul moment a mai fost invitat și contele Apponyi, pe lângă cei patru invitați de cu vreme — nu au fost chemați la sfat, precum se presupunea în toate părțile, ci ca să asculte *ultimatumul Monarhului*.

De aici surpriza, de aici emoțiile, de aici veleitățile antidinastice și republicane, cari au împetriștat Duminecă manifestațiile șovinistilor din Budapesta la recepția «șefilor» înapoiți dela Viena.

Poate dela nici o audiență din decursul îndelungatei crize nu a așteptat șovinismul atât de mult, ca tocmai dela cea de Sămbătă. Părea ultimul moment pentru un compromis între Coroană și majoritatea dietală. Se credea, că părțile târguitoare se vor ajunge cu prețul. Va lăsa și una ceva și alta ceva și târgul va fi gata. Kossuth a spus-o de tot lămurit în articolul său scris în preajma plecării la Viena: «Nu putem veni acasă cu mână goală».

Dar nu numai cu «mână goală» s'au înapoiat «șefii» dela Viena, ci și — cum s'ar zice — cu «nas lung».

La așa un rezultat nu se așteptau. Și pentru așa un rezultat de sigur nu se îmbulziă contele Apponyi, ca să fie și el între cei ce târguesc cu Coroana.

FOITA „DRAPELULUI”

Adunarea dela Bocșa

— Tipuri și reflecții —

De P. Bandu.

== Foită originală a «Drapelului». ==

(4)

(Fine).

O aparență nervoasă, meditativ, retras în sine, cu clipiri grăbite și scrutătoare, comunicativ la vorbă și proaspăt la judecată e vicepresidentul. Îți vorbește dela catedră, desface cu dărnicie caerul de gândiri rumegate și puse în cumpăna rațiunii. Modern în concepțiuni și real în acțiuni, are cea mai largă îndreptățire a sta în fruntea uniunii. Simpatia mea colosală și patentă.

Vecinic preocupat, mobil, sprinten ca un cavalier ce caută să cucerească, aruncând la dreapta o strângere de mână, la stânga o vorbă de salutare, la fiecare 5—10 minute mângăie cu îngrijire barba și mustețele pentru cari

Maj. Sa a abandonat doar pe omul său credincios, pe baronul Fejérváry, care, așa zicând, și-a jertfit ultimele zile ale vieții ca să salveze prestigiul Coroanei din aceste încurcături. Se așteptă deci ca Maj. Sa să abandoneze și poziția luată în actuala criză.

Politicienii maghiari, ajunși să participe la tratative cu Coroana, s'au învățat rău în ultimii 30 ani. S'au deprins a stoarce din fiecare tratativă câte-un avantaj pentru șovinism în sarcina unității Monarhiei și a raportului firesc atât dintre Ungaria și Austria, cât și a raportului de echitate dintre popoarele Ungariei.

Politica de guvernament a Ungariei din ultimele trei decenii înregistrează o lungă serie de «concesiuni» stoarse în mod unilateral dela Coroană. Și tocmai aceste «stoarceri» au desvoltat apetitul șovinismului, care s'a săturat pe urmă a primi tot câte-un deget, ci a reclamat acum de-odată mâna întreagă.

Și poate tocmai impetuoșitatea acestor reclamări au pus pe gânduri Coroana, care la început a fost dispusă a face și în criza actuală mici «concesiuni». Deja Tisza adusese dela Viena o mână plină din aceste. Pentru apetitul șovinist a fost însă prea puțin atât. Și apetitul a mers crescând, încât astăzi deja «limba de comandă» eră prea puțin.

În situația aceasta a simțit Monarhul trebuința. — subliniam anume cuvântul, căci Sămbătă n'a vorbit nici Regele Ungariei și nici Împăratul Austriei, ci Monarhul comun, — să vorbească limpede și la înțeles, să taie calea acestei

desvoltă o mare solitudine. I-s'a pus numele de generalul secretar, care însă nu l-a purtat mult fiindcă obștea la ridicat la idealul său: la preșidență. Să-l țină norocul întreg și bine.

O față rumenă, încadrată de un păr alb ca o ninsoare prea timpurie. O inimă mare și generoasă, un stâlp puternic al edificiului mare numit Reuniunea învățătorilor. Însuflețire cumpătată în vorbă, bogăție de gândiri și idei ce trec ca un aer de reîmproștare peste ascultători, când le îmbracă în căldura glasului de povătuitor blând și binevoitor. De trei decenii urmărește munca noastră și acum ca un bătrân cu vederi profetice ne spune: «faceți așa și așa, ne așteaptă asta și multe altele, fiți la loc și treji. E seninul advocat al bogșenilor dl I. Budințian. Respectuoasa-mi simpatie!»

Cu pălăria modernă de pae, dată a ticnă spre dreapta, formând streșină umbroasă deasupra ochelarilor, cu priviri ce-ți spun: «d'apoi nu știi mă rog că eu-s vâslașul dela cărmă al lunții pasivității politice, și activistul fervent în comisiunile voastre...» îți întipărește în minte pe omul care știe ce face și voește să facă bine. Este binevoitor față de activiști și din convorbirile cu redactorul ultraactivist al «Poporului Român» totdeauna iasă ca un fir roșu la iveală profetia, că sfâr-

politice de stoarceri prin precizarea severă a raportului dintre Ungaria și Austria, a raportului dintre guvern și Coroană și a raportului dintre guvern și țeară.

În mod autoritativ a căutat Coroana să lămurească ce a rămas nelămurit în tranșacția dela 1867 și să readucă la adevăratul înțeles dispozițiile pragmatice, cari s'au întunecat și falsificat în cursul unei practice de trei decenii și mai bine.

Programul pe care l-a cetit Maj. Sa Sămbătă și l-a transpus apoi în scris lui Francisc Kossuth, ca șef al coaliției, constituie peatra de demarcațiune în calea politice de guvernament a Ungariei, care arată până unde pot merge postulatele șoviniste și unde se încep interesele de ordine mai înaltă ale Monarhiei.

Conținutul acestui program stă în contrazicere flagrantă cu teoremele produse de curentul șovinist. Și cât de salutar ar fi fost acest program la 1867, atât de mare este întrebarea, de nu vine acum prea târziu?!

E mare întrebarea că mai putea-va reface acest program cele făcute și că mai putea-va opăci procesul de disoluțiune al Monarhiei, favorizat până acum și prin nenumăratele concesiuni făcute șovinismului?!

Perspectiva viitorului este acoperită de nori grei și amenințători.

Dr. Lueger și șovinistii. Primarul Vienei, Dr. Lueger, a rostit la o adunare a socialiștilor creștini un nou discurs contra șovinismului nesătul, ce domnește în Ungaria. Diferitele partide din Ungaria — zice Dr. Lueger — vreau să se ingrașe pe contul patriei noastre; în continuu același joc, în continuu stoarceri peste stoarceri. Maghiarii au

șitul actualei campanii activiste nu poate fi altul, decât revenirea în apele pasivității, astăzi atât de urgisite. Cred că ați ghicit: e infalibilul pasivist și neobositul referent în comisii dl Dr. V. Branisce. Imenză simpatie și adesiune pasivistă.

Să comit și puțină politeță colegială. Deci: am onoare a vă prezentă pe cel mai savant coleg și cel mai distins critic. E totdeauna competent. Un specimen: Se discută raportul bibliotecarului. Se n'ștelege că e imperfect acest raport, deci: «Dior, eu fac observarea că raportul acesta nu e în ordine, stilul lui e greoiu, absolut greoiu. Eu încă am fost bibliotecar și am și lucrat la disertații pentru cari am fost lăudat, și totuși raportul (săracul de criminal nevinovat) meu a fost primit fiind bun». Care va să zică nu aveă stil greoiu. În rubrica judecării sale autoritare se înșiră toate calitățile unui critic infalibil. E temut până la extrem. Vorbește «ex abrupto» și cu «pofță bună» ceasuri întregi aceea ce a memorizat acasă mult timp, și are o tenziune de judecată ce cuprinde ori ce chestie fie chiar absurdă. Cordiala mea simpatie!

Și acum, anticipez întreaga-mi stimă și recunoștință, voesc să mă apropiu de ultrasimpaticul și eruditul nostru conmembru, modestul gregar și ne-

ținut cu Turcii, apoi cu Francezii și mult timp cu Prusiaci, scurt: i-ai văzut pe ei totdeauna pe partea dușmanilor Austriei. Deci Austriacii trebuie să se opună lor cu toată hotărârea. Lozincă trebuie să fie: dacă Maghiarii voesc o armată independentă și o limbă proprie de comandă, atunci ei singuri trebuie să supoarte spesele. În timpul cel mai apropiat cei 4 conducători ai coaliției o să fie primiți de Majestatea Sa în audiență. Asta-i tare frumos, dar domnii aceștia de sigur nu vor cedă, căci în privința aceasta îi cunosc eu prea bine. Eu nu m'am înșelat în această privință; nu m'am înșelat în această privință nici în Barabás, nu mă voi înșelă acum nici în bunul Bánffy. Numai cât domnii aceștia vor mână lucrurile așa departe, până ce vor scoate pe toți din răbdare, chiar și pe cel mai răbduriu om din lume, — nu vreau să spun cine este acesta (Aprobări vii). Atunci soartea dreaptă se va descărca asupra acolora, cari în mod nescuzabil au pus în joc soartea patriei noastre și au comis tradare contra ei.

Adunări populare în Caraș-Severin.

Precum am anunțat la timpul său, — după alte ziare, — s'au convocat până acum trei adunări populare în Caraș-Severin. Cea dela Bocșa nu s'a putut ține din cauza că convocătorii nu au anunțat-o autorităților publice. Cea din Saecul a fost în mod volnic disolvată de protopretorele Zoltan Gartner, sub cuvânt că oratorul (dl Birăuțiu) provoacă la ură contra claselor, și numai cumpătului conducătorilor este a se mulțami că poporul indignat de nedreptatea ce i-se face nu a servit motiv intervențiunii baionetelor ce steteau la dispoziția protopretorelui. Cea dela Mehadica a decurs în mod impozant. Au luat parte aproape 5000 cetățeni. Protopretorele Biró s'a purtat corect, așa că adunarea a decurs fără nici un incident. S'a votat o moțiune pentru sufragiu universal și secret, fără restringeri, și s'a decis a prezentă în chestia aceasta o petițiune către dietă, scrisă ungurește și românește. Precum aflăm, se vor mai ține și în alte comune de pe teritoriul comitatului nostru asemenea adunări.

pretențiosul mecenate al disertațiilor. E vecinic «en vogue», agil, comunicativ și proaspăt atât la vorbă cât și la gândire. Îi place progresul, de aceea face premii. Îi place să instrueze, de aceea vorbește numai acolora ce'l ascultă. Pentru afacerile culturale publice românești e cel mai agil, cel mai îndemnat și cel mai neîndurat hirurg, ba unde cere necesitatea acolo scalpează fără pic de considerație. Ca exterior: față sănătoasă, privire scrutătoare, o fisionomie simpatice ce poentează perfecția trăsurilor în o barbă de general francez. Concesiv în discuții, la aparență își profesează părerea ce o ai pentru ca mai târziu prin desvoltarea și comentariul de lipsă să te pomenești că ești de părerea d-sale. Și aci contrazicerea n'are rezon. Te convinge absolutamente că în toate manifestațiunile noastre de viață ne bălăbănim într'un haos, în o fermentație care are să dureze încă mult. Când te-ai despărțit simțești încă mult că cuvintele d-sale ți-au lăsat în intelect unele lămuriri și multe nedumeriri, cari dacă încep să dospească observi că te-ai mișcat cu un pas, doif, din orizontul gândirii ce l-ai avut. În sfârșit îți cucerește întreaga simpatie. Perfecta mea aderență!

Atențiune binevoitoare. Acuma vin la adevăratul și competentul bărbat în ale

Norvegia... de sine stătătoare. Re-prezentanții Suediei și Norvegiei au ținut mai multe ședințe la Karlstad în privința condițiilor de separa-țiune totală a celor 2 țeri nordice. Ședința ultimă s'a terminat Sâmbătă seara cu rezultat favorabil pentru Norvegia. Norvegienii nu vor fi siliți să dărime cele mai de frunte 3 fortărețe ale lor, precum pretinsese Suedia. Norvegia rămâne o țară de sine stătătoare. Greutatea proximă e acum: pe cine vor alege Norvegienii de rege al lor.

Programul Coroanei.

Șefii partidelor coalitate din dietă: contele Iuliu Andrassy, contele Albert Apponyi, baron Desideriu Bánffy, Francisc Kossuth și contele Aladar Zichy au fost primiți Sâmbătă la orele 11 de Majestatea Sa în audiență în Burg-ul din Viena. Audiența a durat numai 4 minute.

Maj. Sa a provocat pe acești domni, ca reprezentanți ai majorității dietei ungare, să prezinte propunerile lor pentru formarea unui guvern parlamentar pe baza unui program acceptabil, care să conțină deplina luare în considerare a condițiilor puse de Coroană. Aceste condițiuni sunt:

1) *Chestiunile militare*, întru cât se refer la *limba de comandă și serviciu* și la cari este și rămâne *absolut exclusivă ori-ce concesiuone, se eliminează din program.*

2) Principiile comuniunii pragmatice, atât cu privire la armată cât și cu privire la reprezentanțele exterioare, rămân pe deplin neatinsse.

3) O revizie a bazei din 1867, întrucât e vorba de chestiuni economice sau altfel de chestiuni, cari ating raportul între Austria și Ungaria, se va face nu unilateral între Coroană și națiunea ungară, ci numai pe calea unui compromis, pendent de sancțiunea Maj. Sale, între ambele state ale Monarhiei pe lângă intervenția ambelor guverne și prin deputațiuniparlamentare numite ad hoc.

4) Trebuie luată asupra și îndatorirea, că necesitățile de stat, anume: bugetul statului, recrutarea regulată, tractatele comerciale, se votează și alegerea delegațiilor și a deputațiunii pentru cuotă se îndeplinește; în fine

5) Trebuie luată asupra și îndatorirea, că se votează acoperirea speselor pentru acele pretenziuni militare, din cari spese au încuviințat ultimele delegațiuni cuotele pentru anii 1904 și 1905, precum și un proiect militar ce va fi prezentat pe baza serviciului militar de 2 ani.

Maj. Sa le-a atras mai departe conducătorilor coaliției în mod părintesc dar energic atențiunea asupra *responsabilității ce ar cădea asupra*

păcăliturii. Hei, dlor, apoi cum nu-l cunoașteți!? Când deschide gura trebuie să facă o glumă piramidală, să exprime o sentință, care să te facă să-ți ții pânțele de ris. Și toate acestea cu liniștea omului împăcat cu toată lumea, și cu o siguranță de efect ce nu suferă rezistență. Întreaga dispoziție se tradează prin câteva gesturi elocvente și clipiri, cari te fac să pufnești. În tot timpul cât a petrecut la adunare n'a avut nici un nesucces de semnalat, bunadispoziție și risul nu se mărginează numai la masa d-sale, ci înfăciă și pe cei dela mesele din apropiere. O cât caviar intelectual poți să gusti fără nici o jertfă. Fericiți lugojeni, mai mult nu spun.

Apoi d-lor să mi-se ierte, nu voesc să trec la ordinea zilei peste pasivul fără inimă (curiosum anatomic, i-a zis o damicelă cu alurii de George Sand). O figură athletică, nervi de oțel și dispoziție ce nu se poate abate din ogașul veseliei largi și lipicioase. Are mare slăbiciune pentru apariții clasice și un dor mare de a tămăii cu cărbuni pe infalibilul nostru critic. Eternă simpatie!

Și acum.... cinstea obligă. Să revin și la *tipurile mai puțin luminoase*. Voesc să fac mențiune cuvințioasă și acestor cavaleri ai ordului elvețian «Einundzwanzig», de diferite

lor, dacă coaliția prin ținerea rigidă la punctul ei de vedere de până aci ar preferi nizuința după nerealizabil unei sanări înțelepte a raporturilor de azi, în urma cărora se descearcă în formă tot mai amenințătoare nespūsă suferință și mizerie asupra țerii și asupra poporului din Ungaria.

Regele după câteva cuvinte introductive în limba germană a cetit în fața celor 5 bărbați în limba maghiară acest program, pe baza căruia Maj. Sa ar dori ca să ia majoritatea dietei guvernarea țerii în mână. După cetire Maj. Sa a predat lui Kossuth actul și a adus tuturor celor prezenți la cunoștință că l-a împuternicit pe contele Goluchowski a lua în primire declarațiunea majorității dietale și a pertractă cu majoritatea dietală.

După audiență cei 5 politicieni maghiari au mers imediat la contele Goluchowski ca să-i predea răspunsul lor. Ei au declarat contelui Goluchowski, că *programul prezentat de Maj. Sa nu se poate uni cu programul, cu convingerea și cu mandatul obținut dela alegători ai majorității parlamentare*. Au mai declarat, că dacă Maj. Sa dorește să pertracteze cu majoritatea parlamentară, sau trebuie — conform dreptului public ungar — să intre în legătură nemijlocită cu conducătorii majorității, sau — dacă nu vrea astfel — atunci poate să intre în pertractări numai prin mijlocirea unui cetățean ungar. Căci numai un cetățean ungar are dreptul să se amestece în chestiuni ungare.

Contele Goluchowski a luat acest răspuns la cunoștință, apoi s'a dus la Maj. Sa ca să-i refereze despre declarațiunea celor 5 conducători ai partidelor coalitate.

Maj. Sa a numit apoi în locul lui Goluchowski un nou «homo regius», de astă dată maghiar, pe Bela Cziráky. Acesta s'a prezentat Duminecă la orele 8 în audiență la Maj. Sa, apoi a chemat pe cei 5 conducători ai coaliției la o consfătuire în otel Bristol.

Răspunsul celor 5 politicieni maghiari a fost și de astă dată negativ. Ei au răspuns din cuvânt în cuvânt următoarele:

«Reprezentanții partidelor coalitate în majoritate spre cel mai mare regret al lor *nu sunt în poziția, ca — conform învătării preagrațioase a Maj. Sale — să poată lua asupra-le guvernarea pe baza condițiilor comunicate lor la audiența de ieri, pentrucă primirea acestor condițiuni ar fi contrară nu numai convingerei individuale a celor chemați, ci și punctului de vedere al majorității parlamentare exprimat în adresă și mandatului câștigat la alegeri dela națiune*. Chiar și în cazul — conform celor de mai sus — exclusiv, dacă ar și lua asupra-le deputații învitați guvernarea pe baza indicată de Maj. Sa, din asta nu s'ar putea aș-

classa. Au diferite caracteristice, strategeme și probleme, devize de orientare etc. Unii exclamă: «vizi», alții «pas», alții iarăși «blind, țupas», apoi «blat» «hop», și în fine «tropa». Acesta e cel mai prozaic cuvânt din această literatură prozaică. Biblioteca ordului e restrânsă, are treizeci și două de foițe, cari însă de multe ori sunt prea multe. Activitatea ordului e un contrapond dela cea a adunării, și voește numai să dovedească, că la o tenziune sufletească cum e și activitatea în ședințe și comisuni se reclamă și puțină «recreație». Că sunt într'adevăr recreați ni-o arată fizionomia tipică: ochi cu priviri melancolice-somnolente, ce umblă fără nici o țință, sfiala față de lumina zilei și o neînvincibilă dorință de a se retrage la recoare «până la ședință». Dacă te dai «în vorbă» cu unul sau altul, atunci ți-se desvălesc colțuri tănuite din inima lor, cari se reduc la două vorbe: disgust, desperație.

Aceste sunt aparițiunile permanente, cari deși aruncă puțină lumină asupra lucrării noastre la adunări, au darul însă de a lăsa suvenirii plăcute otelierilor și birtașilor. Le chitez și lor cavaleerească simpatie.

Am finit. La revedere în Ciacova!

teptă nici un rezultat politic, pentrucă pe baza aceasta n'am putea câștiga majoritate nici în dietă, nici în țeară.

După consfătuire contele Cziráky s'a dus la Maj. Sa, ca să predea răspunsul celor cinci.

Duminecă după amezai cei cinci politicieni s'au rentors la Budapesta.

Răspunsul ministrului

la protestul Sașilor contra ordonanțelor de maghiarizare

Ministrul de instrucție Lukács a lansat deunăzi două ordonanțe severe pentru maghiarizarea intențivă a instrucției în școalele populare nemaghiare și în pedagogiile nemaghiare, introducând pe calea aceasta dispozițiunile șoviniste din faimosul proiect al lui Berzeviczy. Comitetul administrativ al comitatului Sibiiu a prezentat guvernului o rezoluțiune energică și excelent motivată, cerând retragerea ordonanțelor șoviniste. La timpul seu am adus în întregime textul rezoluțiunii.

Ministrul Lukács a răspuns deunăzi la reprezentațiunea comitetului administrativ al comitatului Sibiiu. Ministrul declară mai întâiu în răspunsul seu, că nu poate împlini cererea comitetului administrativ, pentrucă ordonanța sa s'a edat pe baza legilor existente și a urmărit numai scopul, ca școalele populare să ofere fiecărui cetățean ocaziune de a-și însuși limba maghiară a statului.

Argumentele aduse în reprezentațiune sunt fără excepțiune nefondate și neacceptabile. O ordonanță în sensul articolului de lege 18 ex 1879 apărută în același an în chestiunea planului de învățământ pentru școalele populare nemaghiare dispune, ca școlarii să fie instruiți în limba maternă și în legătură cu aceasta în limba maghiară astfel, ca să poată exprima liber în limba maghiară cunoștințele lor ce le-au avut sau le-au câștigat și să-și poată predă și scrie corect ideile lor în ordine logică. Este deci clar, că atât proiectul prezentat de guvernul anterior cu privire la instrucția în școalele populare, cât și ordonanța din chestiune în afacerea instrucției în limba maghiară urmăresc același scop ca și legea sancționată și ca și planul de învățământ pentru școalele populare, apărut 26 ani mai înainte. De altfel circulara ministrului de instrucție din 5 Iunie 1902 conține precis aceleași dispozițiuni, ca și ordonanța prezentă.

Aserțiunea, că dispozițiunea cuprinsă în această ordonanță, prin care dispoziție sunt îndrumați inspectorii de școale de a controlă cu competență și cu zel instrucția în școalele populare, asemenea nu poate stă, pentrucă § 5 al legii citate poruncește în mod expres inspectorilor de școale să controleze în mod competent instrucția în școalele populare.

Procedura ordonată contra învățătorilor incapabili a predă instrucția în limba maghiară se bazează asemenea pe dispozițiunea articolului de lege 18 din 1879, care zice în §-ul 2, că începând din anul 1882 un învățător titrat, care nu și-a însușit limba maghiară în vorbire și scriere într'atâta ca să poată împărtăși în cea limbă instrucția în școalele populare, nu poate fi aplicat ca învățător. Acel învățător însă, care neglijează instrucția în limba maghiară, comite în sensul §-lui 13 al art. de lege 26 ex 1892 delict disciplinar, care stă sub procedură disciplinară.

Ministrul mai spune, că cea parte a ordonanței sale, care tractează despre acei învățători dela școale populare, cari neglijează instrucția în limba maghiară, e motivată și în §-ul 16 al art. de lege 18 ex 1879, și declară apoi că la observarea cuprinsă în reprezentațiune referitor la pedagogiile nemaghiare nu poate reflectă, pentrucă pedagogiile nu stau de loc în cercul de competență al comitetului municipal.

În fine îndrumă comitetul municipal ca — amăsurat datorinței sale normale în legile citate — să execute punctual ordonanța ministerială și deciziunea, ce o va lua în această afacere, s'o substearnă ministrului în decurs de 30 zile.

Conflictul între România și Grecia.

Despre întreruperea raporturilor diplomatice între guvernul din România și cel din Grecia, marele ziar vienez «Neue Freie Presse» comunică următoarele:

Încordarea între aceste 2 state datează din Mai a. c. când ministrul român la Constantinopol Alexandru Em. Lahovary a reușit să înduplece Poarta ca să recunoască naționalitatea română în Turcia și prin aceasta să facă imposibil pe patriarhul ecumenic, care e considerat la București ca agent al pelenismului, pentrucă a împedecat pe Românii macedoneni a-și susține biserici, școale și cimitierii proprii și a se rugă lui Dumnezeu în limba română. Patriarhatul ecumenic a încercat să valideze punctul seu de vedere, că în Macedonia nu există Români. Dl Lahovary a apelat la Poartă și a cerut recunoașterea Aromânilor ca naționalitate proprie, ceea-ce a avut drept urmare, că a fost recunoscută egalitatea religioasă, politică și de drept a naționalității române cu celelalte popoare din Balcani. Patriarhul ecumenic a persistat totuși în rezistența sa contra aspirațiilor aromâne, din ce au urmat lupte și ciocniri între preoții și coreligionarii din amândouă părțile. Îndată urmară apoi recriminațiuni și proteste între guvernele dela Atena și București și în fine întreruperea raporturilor diplomatice.

Conflictul nu poate merge însă mai departe, căci România și Grecia n'au granițe comune și puterile lor maritime sunt despărțite prin Bosfor și Dardanele. Numai raporturile comerciale foarte vii, cari există între cele 2 țeri spre binele ambelor națiuni, pot suferi pierdere mare, și se poate lua ca sigur, că un al treilea va trage folos din situațiunea încordată și va răpi în favorul seu circulațiunea comercială. Acest fapt nu poate corespunde intereselor Europei și deoarece Europa e reprezentată în Macedonia prin agenți civili, prin consuli și oficeri de gendarmi, ar fi acum cea mai bună ocaziune a examina acuzele României contra patriarhatului ecumenic și a lua măsuri pentru delăturarea conflictului.

Informațiuni.

† Generalul român Achile Comăneanu a încetat din viață la București în etate de 61 ani. A luat parte la războiul pentru independența României, comandând un regiment. În timpul din urmă eră unul din cei mai buni scriitori militari. A colaborat la diverse reviste militare, iar după pensionarea sa la mai multe ziare politice.

Conflictul între România și Grecia. Întrerupându-se raporturile diplomatice între România și Grecia, protecțiunea supușilor români în Grecia a fost încredințată Italiei, ear protecțiunea supușilor greci în România a fost încredințată legațiunii Rusiei.

Feciorii români merg de bunăvoie la cătane. În anul acesta n'au fost asențări în regulă. Cu toate acestea feciorii români, cari se țin de comanda militară dela Orăștie, s'au anunțat de bunăvoie la asențare. Până acum au fost asențări 327 feciori români. Urmarea binecuvântată este, că feciorii dela regimentul de infanterie din Orăștie, cari și-au terminat serviciul militar, vor fi eliberați la vreme și vor putea merge acasă. Purtarea feciorilor români arată, că Românii sunt un element de ordine în țeară și-și împlinesc cu drag datorințele cătră stat, fără să mai aștepte a fi constrânși la aceasta prin legi. Păcat, că feciorii români buni de armată nu fac și în alte locuri asemenea fraților lor din cercul militar al Orăștiei.

Post de notar. Primpretorele Octav Bordan dela Orșova a publicat concurs pentru ocuparea postului de notar comunal în comuna mare românească Mehadia. Salariul și celelalte retri-

buțiuni, împreunate cu acest post, se urcă la 2200 coroane și locuință grațuită. Terminul de concurs e 15 Oct. n. Se cere și cunoașterea limbei germane, pe lângă limba română și maghiară.

Foc groaznic la Hezeriș. Vineri la 22 Sept. a bătuit foc mare în comuna Hezeriș de l. Lugoj. *Au ars peste 100 case*, apoi foarte mult nutreț și bucate. Pagubele sunt nemăsurat de mari.

Dela oficiul postal. Dela șeful of. postal și telegrafic din Lugoj primim spre publicare următorul comunicat: Direcțiunea postală și telegrafică din Timișoara roagă pe toți acei proprietari de case, cari voesc a da în chirie localități situate în centrul de circulație al orașului sau în apropierea lui și acomodate pentru instalarea practică a oficiului postal și telegrafic din Lugoj și pentru locuința șefului oficiului postal, ca ofertele lor amănunțite, aghiustate cu schițele simple — din cari însă să se poată constata dimensiunile — ale edificiului și localităților, și cu extras din cartea funduară, să le prezinte la oficiul postal și telegrafic din Lugoj cel mult până la finea lui Noiembrie n., pentru că ofertele mai târziu intrate nu vor fi luate în considerare. Spre orientare se comunică, că — fără considerare la locul de intrare — sunt de lipsă localități de oficiu în extenziune de 420—450 metri patrați, apoi cămări sau pivnițe pentru lemne, pod și locuință de 4 odăi, în același edificiu și în obicinuitele localități laterale, pe seama șefului de oficiu. În edificiu trebuie să fie — afară de poartă largă — și o curte așa de mare, ca în ea să poată umbla comod trăsurile mari de postă. Localitățile pentru oficiul postal și telegrafic trebuie să fie cel puțin 4 metri de înalte și luminoase. Lămuriri despre contractul de închiriere și despre condițiunile mai detaliate dă șeful oficiului postal și telegrafic din Lugoj.

Din Budapesta primim raport mai lung despre seara de cunoștință a tinerimei noastre, din care extragem următoarele: «Premergând recomandarea reciprocă, serata a fost deschisă cu o cuvântare adresată oaspeților de față și tinerimei, din partea d-lui președinte vechiu al societății «Petru Maior», Christian. Ca de obicei, a răspuns din partea noilor veniți la universitate d-nul Albu. Eră dezechilul seninului petrecerii bune, când vechiul nostru frate Leonida Domide convoacă coriștii. Un moment, și e liniștea cea mai mare în sala spațioasă, însă plină. Pe fiecare obraz se vedeă semnul curiozității, față de «noul» cor, respective de forțele noi. Și aici pot spune, curiozitatea, așteptările s'au prefăcut în cea mai mare îndestulare. Astfel de forțe la cant, de mult nu am avut. Sub plăcuta impresiune ce ne-a câștigat-o corul, se ridică dl Crăciunel, ofic. la postă. Aud pe universitarii bătrâni, cum atrag atențiunea «balicilor», la ascultarea d-lui amintit, care ca orator și-a câștigat încă din trecut reputațiune. Oratorul vorbește despre cantul românesc, și îmbărbătează tinerimea, să se grupeze și cultive cântarea românească; expune efectul ce-l produce în sânul acelora, cari aci în capitală, de neamul nostru, însă străini de noi, trăesc, cum îi aduce pe respectivi puterea fermecătoare a cântării românești îndărăt la națiunea română. Urmează apoi: «Contrar obiceiului, ridic paharul numai și numai în sănătatea tinerilor acelora, cari se vor însere de membri la societatea «Petru Maior» și, după forțe, cunosc numai o datorință sfântă, a cultivă cântarea românească». Un «așa-i» și «să trăiască» eșit din pepturile alor două sute prezenti, a fost răspunsul tinerimei. A mai vorbit d-nul profesor dela universitate dr. Alexici, îndemnând tinerimea «a scrie și ceti românește», și alții. Spre 11 oare se depărtează dl familie Moga, care a participat ca oaspe la seara de cunoștință, apoi ceilalți domni veniți puțini din partea coloniei rom. de aici. Toți au fost viu aclamați. Tinerimea însă rămâne laolaltă și aleg obicinuiții președinți la mese, contrapuncti, cantor loci și «Hanswurst». Altfel voe bună a fost destulă, așa și chef, până'n zori. Ne-am depărțat cu cele mai frumoase suveniri, în speranța reușitei convenirii sociale a doua, la 10 Oct. c. nou. Fiind amin-

tită mai de multe ori societatea «Petru Maior», vă mai scriu ceva. Se apropie vremea alegerii funcționarilor noi la societate. «Lucașfăru» s'a exprimat în unul din numerii mai de pe urmă, că în legătură cu localitatea nouă, «curent» și «oameni» noi să vie. Acestei dorințe voesc cu bucurie să-i răspund: vine. În acest an vechile obiceiuri, slăbiciuni, au dispărut total, domină curentul cel mai nou și mai sănătos, care nu mai cunoaște ca în trecut odiul confesionalismului și al limitelor etnografice. În privința aceasta e armonie deplină. A venit însă alt morb, pe care fostii membri ai soc. «Petru Maior» poste nu l-au cunoscut în măsura aceea, cum noi: Lipsa membrilor înscriși. An pe vremea aceasta, aveam vre-o 30 de membri înscriși, până când de prezent nici jumătate, adică 15.

Focul dela Băile Erculane. Joi după amezai a început ploaia, care a ținut până Vineri dimineața. Ploaia a localizat incendiul. Soldații s'au reîntors acasă și numai 40 au mai ramas la locul incendiului. Iată numele soldaților uciși și răniți de stâncose rostogolite în urma căldurei colosale produse de pădurea arzândă. **Morți:** Stefan Paitics, sergent, frizer în Sándorfalva; Pavel Chirian, econom din Curtici; Atanasie Milchi, căprar, econom în Chesinț. **Grav răniți:** Ioan Schweitzer, argăsitor în Pâncota; Fr. Carle, frizer din Szépfalu; Fr. Hesz, econom din Aradul-nou; Ioan Stan econom în Boesig. **Ușor răniți:** Andreiu Leptich, econom în Pănatul nou; Moise Ban, econom în Curtici; Aron Cherechian, econom în Pecica-veche; Petru Wichner, căprar, ferar în Réthát; Ioan Cheluc, rotar în Chitigaz. Precum — cu durere — vedem, între soldații, cari s'au nefericit la Băile Erculane în lupta contra elementului cutropitor, se află și mai mulți Români.

Câni și mâțe turbate în Lugoj. Grozav pericol pentru publicul lugoian este că mai toți câinii și mâțele sunt turbate. Poliția a luat cele mai extinse măsuri pentru siguranța oamenilor. Câinii și mâțele sunt prinse chiar în curțile oamenilor și transportate fără cruțare la locul de perzare. În zilele trecute ear au mușcat câni și mâțe turbate mai mulți oameni. Birjarul Iosif Král al proprietarului Rudolf Reiter din Lugoj, fiind mușcat de cănele de vânat al stăpânului seu, s'a dus la institutul Pasteur din Budapesta, dar fără folos, căci reintorcându-se apoi acasă a murit în spitalul orășenesc în cele mai grozave chinuri. Turbase și el. La 21 Sept. un căne turbat a mușcat pe copilul de 11 ani Const. Purcar, pe fiul de 6 ani al sergentului de artilerie Gabriel la mușcat pe promenada orașului o mătă turbată, pe fata de 16 ani Milota Brendușan a mușcat-o un căne turbat, pe servitorul de 16 ani al comerciantului Arthur Deutsch la mușcat mătă stăpânului seu. Toți cei mușcați au fost trimiși la institutul Pasteur din Pesta.

Nouă cale ferată montană. Societatea căilor ferate a. u. a hotărît să impreune Reșița cu Anina prin cale ferată. Lucrările se vor incepe în curând.

Mulțămită publică. Dl Alexandru de Mocsanyi a binevoit a da pe seama școalei noastre conf. gr.-or. din Sintești 40 metri lemne de foc cu preț foarte moderat, pentru care binefacere îi aducem mulțămita și pe această cale rugând pe Atotputernicul să-i lungească firul vieții în deplină sănătate la mulți fericiți ani. Sintești în 10 Septembrie 1905. Partenie *Mateiu*, paroh și preș. com. par.

Emigrarea. În săptămâna trecută au sosit la New-York 1106 emigranți ungureni și anume 209 Maghiari, 636 Slovaci, 117 Șvabi, 133 Croați și 11 Români. Acești 11 Români s'au așezat 2 în statul Pennsylvania și 9 în Ohio. În luna Iulie au emigrat din Ungaria la America 7982 persoane, cu 3421 mai multe decât în Iulie 1904.

Lupta contra alcoolului. Ministrul a dat ordin tuturor municipiilor, ca să recomande autorităților subalterne, comunelor și institutelor publice a pro-

cură niște table de părete dela librăria Polatsek din Timișoara, cuprinzând chipuri, din cari vedem cum decade văzând cu ochii omul bețiv, cum își perde moralitatea, averea și sănătatea. Ministrul totodată recomandă pe seama casinilor, reuniunilor și bibliotecilor populare cartea consilierului ministerial I. p. Isidor Máday despre alcoholism și urmările lui (Adatok az alkoholizmus kérdésének ismertetéséhez). Tablele de părete costă 2 cor., cartea asemenea.

Statistica asociațiunilor. La 31 Dec. 1904 au existat în țerile coroanei ungare 5132 asociațiuni, anume 4438 în Ungaria și 694 în Croația. Mai multe asociațiuni se află în comitatele Bacica (257), Torontal (217) și Budapesta (130), mai puține în comitatul Făgăraș (9). Mai multe sunt asociațiunile de credit (3148), de consum (1019) și de lăptărie (396). La 1875 au fost numai 84 asociațiuni. Se înțelege, aici e vorba numai de asociațiuni economice, financiare, industriale și comerciale.

Școala comercială română din Brașov. La școala superioară comercială rom. din Brașov s'au înscris pentru anul 1905 6 104 elevi orđinari și anume: în clasa I 43, cl. II 34 și în cl. III 27.

Teribila catastrofă dela Iași. Precum am comunicat în numărul trecut, s'a întâmplat Joi în 21 Septembrie n. la Iași în România o catastrofă îngrozitoare. Un vagon al tramwayului electric, plin de oameni cari mergeau la alergările de cai, s'a desprins de celălalte vagoane și s'a ciocnit cu mare vehemență de o casă. Un moșneag a ramas mort, un student trage de moarte, 15 pasageri au fost răniți așa de grav, încât nu mai e speranță de scăpare, iar 20 au fost răniți mai ușor. Ministrul de justiție Bădărău a mers la fața locului ca să ancheteze cazul fioros.

Condamnare la moarte. Curtea cu jurați din Viena a condamnat la moarte prin ștreang pe servitoarea Francisca Nawratil, care a doua zi de Paști a. c. a ucis pe stăpână-sa, o damă în etate de 54 ani, și apoi a jefuit dela ea 100 coroane.

Măcelul dela Aleșdi, unde vre-o 30 Români seduși de agenți socialiști au căzut morți de gloanțele gendarmilor, a ajuns la pertractare înaintea tablei regești din Oradea-mare. Tabla a modificat sentința tribunalului. Pe socialistul ovreu, care asmuțase pe bieții români contra kossuthiștilor, l-a pedepsit numai la 3 ani temniță (tribunalul îl pedepsise la 4 ani). Pe opt dintre inculpați i-a achitat, pe Florea Lupu și Iosif Mihalea i-a condamnat la câte 1 an temniță, ear pe 4 inculpați la câte 6—8 luni temniță.

Viață perdută. Acum 5 ani tribunalul regesc din Lugoj condamnase pe avocatul Dr. Mladen Ivanici din Gavoșdia la temniță pentru falsificări și defraudări. Scăpând acum din temniță, a voit să meargă cu întreagă familia la America, ca să înceapă acolo o viață nouă. Abia a ajuns însă la Budapesta, căci sârmanul a inebunit și a trebuit să fie internat într-o casă de sănătate.

Oraș îngropat de surpătura unui deal. Orașul Sutura din Sicilia a fost în una din zilele trecute îngropat de un deal, ce s'a dărîmat. Populațiunea și-a salvat din vreme viața, a pierdut însă toată averea. După catastrofă a urmat orcan teribil de credeai că se despica pământul în două.

Serviciul maritim român.

În urma unei înțelegeri intervenite între Ministerele de Lucrări Publice, Interne și Finance, de aci înainte atât viza pașapoartelor pentru intrare și eșire din România cât și revizia bagagelor a celor ce călătoresc cu vapoarele S. M. R. se va face pe drum, în timpul parcursului între Constanța-Constantinopole și viceversa de cătră un domn funcționar vamal, ce se află imbarcat.

Nu putem decât felicita pe cei ce au luat această dispozițiune care constituie o mare înlesnire pentru cei ce călătoresc cu vapoarele române, scutindu-i de a merge noaptea prin vamă și localul poliției din Constanța, înainte de a se imbarca sau la

debarcarea lor de pe vapor. Prin această dispozițiune se face în fine serviciului nostru maritim o mare facilitate, care adăugându-se la avantajile necontestate ce oferă vapoarele române prin confortul și viteza lor le scoate din ori-ce concurență.

Călătorii vapoarelor române atât la plecarea lor cât și la sosirea lor în Constanța nu vor mai fi molestați cu cererea pașapoartelor, nu vor mai aștepta câte o dată îndelung până la vizarea lor, nici vor fi nevoiți să meargă noaptea pe ploaie sau vânt la oficiul vamal pentru ași supune bagajele revizuirii vamale, ci din tren se vor urcă în vapor sau vice-versa.

BIBLIOGRAFIE.

Am primit:

Dela țară, 12 romane cu subiecte luate din viața poporului dela țară, de Ioan Agirbiceanu. S'a tipărit în tipografia „Lucașfăru” din Budapesta, Molnár u. 10. Prețul 1 cor. 50 bani.

Știri ultime.

Dirigența coaliției intrunită eri a luat următorul concluz:

«Dirigența aprobă și apreciază unanim procedura înțeleaptă și patriotică a bărbaților de stat invitați de Maj. Sa Regele;

regretă intim că Maj. Sa Regele nu a ascultat pe bărbații de stat invitați, cari reprezentă majoritatea dietei și sunt prin urmare conducătorii națiunei în afacerile publice;

condamnă cu indignare pe aceia cari au dat asemenea sfat Coroanei și

aprobă cu deplină convini-gere, că bărbații de stat invitați nu au intrat în tratative cu ministrul comun al externelor Agenor Goluchovschi, precum aprobă cu deplină convingere și că au declarat punctele transpuse de Maj. Sa ca contrare constituțiunei și nepotrivite pentru continuarea tratativilor în scopul împăcării conflictului constituțional».

Se svonește, că contele Ioan Zichy (fostul president al partidului poporal) a primit invitare la Viena pe Joi.

Astăzi a primit Maj. Sa în audiență pe baronul Fejérváry.

Cursul pietei Lugoj.

Marfa	greutăți	coroane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
de mijloc	85	13	60
Săcară prima calitate	80	12	—
de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
de mijloc	75	12	—
Ovăș prima calitate	45	13	—
de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
de mijloc	85	13	—
nou	10	—	—
Făină 0.	75	27	60
prima	72	26	80
albă	70	26	—
brună	68	25	40
Orez	1-	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	58
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunț	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Stejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapia	—	80	96
Lumini de stearină	—	80	84
topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	28
II.	—	1	20
Unsoare de porc	—	1	78
Sămânță de chimin	—	84	—
Sare, bucăți	—	22	—
Zăbar	—	92	—
Vin	—	80	—
Spirt I.	—	15	—
II.	—	14	—

Societatea de lectură «Petru Maior» din Budapesta a hotărât să vîndă

„Istoria Românilor“

de Petru Maior
cu preț redus de 1 cor.

A se adresa la cassarul Societății MIHAIU ȘERBAN stud. fil. Budapesta IV. Molnár-utca 20. II. 10 A. trimițând de fiecare exemplar 1 cor. + 20 bani porto.
Red. (x-47)

Publicațiune.
Târgul de țeară

proxim al Lugoșului se va începe în 20 Octombrie și se va fini în 22 Octombrie 1905. P. P. 30 (3-1).

Primarul opid.

Manuale de școală române,

caete. tăblițe, creioane, penițe, caete pentru desemn etc. Mape școlare de părete, table de cetit de părete, globuri terestre

se pot procura mai iute prin

COLOMAN NEMES

Nr. 185 (2-2).

Librărie și papetărie — Lugoj.

Asortiment bogat de opuri pedagogice și alte opere de știință

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., specialist în boale de femei, boale de nervi, operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoj.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x-28).

„Lugoșana“

institut de credit și economii ca societate pe acții în Lugoj.

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privaților și de ale corporațiilor cu 7—8%, primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. (x-53)

Direcțiunea.

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat de autoritățile publice

se poate căpăta în cantități mici și mari

la ferăria

Anton Haberehrn

Nr. 10 (x-69)

Lugoșul-român

vis-à-vis de cafenea »Corso«

Provocare și apel

cătră on. conducere a comitatului Caraș-Severin, cătră magistratul orașenesc și cătră proprietarii de realități, etc. etc.

E supremă necesitate a aduce respectuos și conștientios din nou aminte on. public **pravul de stins al lui Bauer**, înainte de a se întâmplă eventuale catastrofe. Pravul acesta ofere și a oferit cel mai favorabil, aprobat și eficace mijloc contra incendiilor băntuitoare.

Se recomandă fiecăruia a cumpără acest prav. Despre modul de folosire se dau bucuos deslușiri în localul de vânzare amintit mai sus.

Numeri singuratici din ziarul „DRAPELUL“ se află de vânzare în librăriile Adolf Auspitz și Coloman Nemes.

Bilz Naturheilmittel

Cel mai excelent sfetnic în toate cazurile de boală pentru casă și familie. Cel mai bun medic de casă, infalibil și practic. Cartea aceasta să nu lipsească din nici o familie, în care se cetește nemțește. Red. (x 14.)

Prețul opului în ediția de 1 volum cor. 19-20 bani
Prețul în ediția de 3 volume cor. 30 —

Solviri în rate — se admit.

Cereți prospecte gratuite și franco, dela Repraentantul general:

Reformschriftsteller
Schmall Viena (Wien) VII 3.

Premiată în Arad
— la 1890. —

Premiată în Timișoara
— la 1891. —

TIPOGRAFIA

CAROL TRAUNFELLNER

în Lugoj, vis-à-vis de casa orașului

primește spre efeptuire

tot felul de tipărituri

cu prețurile cele mai moderate.

Comandele din afar' se efeptuesc în timpul cel mai scurt